

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ)

(خداوندا! به تو پناه می‌برم از این که)

(أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ)

(گمراه کنم یا گمراه شوم)

(أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزِلَّ)

(بلغزانم یا لغزانده شوم)

(أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلِمَ)

(ظلم کنم یا به من ظلم شود)

(أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ)

(به جهل بکشانم،

یا به جهل کشیده شوم)

جلسه‌ی سوم گفتاری پیرامون
(تربیت توحیدی قرآن کریم)

آنچه گذشت

در جلسه گذشته گفتیم:

قرآن کریم خود را **(کتاب هدایت)** معرفی می‌کند؛

و هدایتی که قرآن از آن سخن می‌گوید:
(هدایت به توحید) است.

حال چاش اساسی این است که:

(توحید) چیست؟

و (هدایت به توحید) چگونه است؟

و جایگاه انسان در (هدایت توحیدی) چیست؟

یا به بیان دیگر:

(توحید) چیست و (مُوَحِّد) کیست؟

ادامه‌ی سخن

توحید چیست؟

قرآن کریم (کتاب توحید) است.

اگر نگوئیم تمامی آیات، می‌توانیم قاطعانه بگوئیم:
محتوای بسیاری از آیات قرآن کریم، (توحید) است.

در نتیجه در دسترسی به چالشِ

(توحید چیست و **مُوحِّد** کیست؟)

می‌توانیم آیات فراوانی را بررسی کنیم که هر یک به تنهایی
دسترسی به این چالش اساسی را در اختیار ما می‌گذارند.

در ادامه‌ی سخن،
به یکی از آیات قرآن کریم، اشاره می‌کنیم،
که محتوای آن،
بیانگر عالی‌ترین درجات (توحید) است:

(إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

تذکر:

روشی که ما از آن استفاده می‌کنیم،
(ادبیات تحلیلی) نام دارد.

(ادبیات تحلیلی) یعنی استفاده از قوانین ادبی،
نظیر لغت، صرف و نحو و علوم بلاغی،
برای دسترسی به عمق معنای آیات قرآن کریم.

با کمک (ادبیات تحلیلی) می‌خواهیم بدانیم آیا:

1. با بررسی عمیق لغات،
 2. ساختار ترکیبی و روابط موجود در جمله،
 3. و ارتباط بین بخشهای مختلف آیات،
-

ممکن است از (ظاهری) که:
ترجمه‌های ابتدایی بیان می‌کنند،
به (عمق و باطنِ دیگری) از آیه، دست پیدا کنیم؟

بعد از ذکر این مقدمه، به (تحلیل

ادبی)

آیه ی 156 سوره ی بقره، توجه فرمایید!

(إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

ترجمہی آیہی

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ

رَاجِعُونَ

لطفا این آیه را ترجمه کنید؟

-

(إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

حال به بعضی از ترجمه‌های این آیه توجه کنید!

(إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

- ترجمه‌ی 1:** ما مملوک خداییم و یقیناً به سوی او باز می‌گردیم.
- ترجمه‌ی 2:** ما از خداییم و به خدا باز می‌گردیم.
- ترجمه‌ی 3:** ما از آن خدا هستیم و به سوی او باز می‌گردیم.
- ترجمه‌ی 4:** ما به فرمان خدا آمده‌ایم و به سوی او رجوع خواهیم کرد.
- ترجمه‌ی 5:** ما از آن خدا هستیم و به سوی او باز می‌گردیم.

جمع بندی ترجمه‌ها
(إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

ما مملوک و از آن خدا هستیم؛
و یقیناً به سوی او باز می‌گردیم.

آیا این ترجمه‌ها برای شما دسترسی ایجاد می‌کند؟

ترجمہ ی تحلیل ی آیہ ی
(إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

بخش اول: (إِنَّا لِلّٰهِ)

جمله اول، (إِنَّا لِلَّهِ)،

از چهار بخش تشکیل شده است:

(إِنِّ / نَا / ل / اللّٰه)

برای (تحلیل ادبی) آیه،

به بررسی کلمات (إِنِّ / نَا / ل / اللّٰه) می پردازیم.

تحليل كلمه‌ی (ان) ۱۳۰۴

در زبان عربی جملات به دو قسم تقسیم می‌شوند:
(جمله‌ی اسمیه / جمله‌ی فعلیه)

آیه‌ی (إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

(جمله‌ی اسمیه)، است؛

کلمه‌ی (إِن)، و (جمله‌ی اسمیه)،

برای (تاکید) به کار می‌روند.

سوال:

(کجا باید یا نباید تاکید کنیم).

(علم معانی) به ما می گوید:

هر وقت با (تردید یا انکار مخاطب) مواجه شدید،

از (ادات تاکید) استفاده کنید!

اگر شنونده، (مردد یا منکر) باشد،

(تأکید کلام)

به اندازه (تردید یا انکار شنونده) ضرورت دارد.

و چنانکه (تردید یا انکار شنونده) شدیدتر باشد،

(تأکید کلام) هم باید بیشتر باشد.

آیهی (إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)

دارای دو تاکید است:

کلمه‌ی (إِن)، و (جمله‌ی اسمیه)،

معلوم است که شنونده نسبت به مضمون آیه‌ی
(إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ) (مردد یا منکر) است،

در نتیجه لازم است که گوینده،
مضمون آیه را دوبار تاکید کند.

تحليل كلمه‌ی (نا)

و ترکیب (إِنَّا لِلّٰهِ)

(نا)، ضمیر و به معنای (ما) است؛

با یک نگاه دقیق‌تر (نا / ما)، یعنی (حقیقت وجود ما).

(لِ) در جمله‌ی (إِنَّا لِلَّهِ)،

(لامِ ملکیت) است و تا اینجا معنای عبارت این است:

(حقیقت وجود ما) از آنِ (الله) است؛

یا

(الله) مالکِ (حقیقت وجود ما) است.

برای درک این جمله که:
(حقیقت وجود ما) از آن (الله) است؛

یا

(الله مالکِ حقیقت وجود ما است)؛
لازم است به بررسی دو مطلب پردازیم:

1. تحلیل لفظ جلاله‌ی (الله).
2. بررسی معنای (ملکیت).

تحليل لفظ جلاله

(الله)

تمامی قرآن، شرح و توصیف لفظ جلاله‌ی (الله) است.
به بیان دیگر،

(قرآن کریم شناسنامه‌ی الله است).

بخشهایی از قرآن کریم مانند:

(سوره‌ی مبارکه‌ی توحید)

(آیات ابتدایی سوره‌ی مبارکه‌ی حدید)

(آیات انتهایی سوره‌ی مبارکه‌ی حشر)

از توصیفات جامع لفظ جلاله‌ی (الله) است.

برای روشن شدن معنای تحلیلی لفظ جلاله‌ی

(الله)

به گفتگوی زیر توجه فرمایید!

(آیات انتهایی سوره‌ی مبارکه‌ی حشر)

در چهار مرحله، (توحید) را شرح داده،

و لفظ جلاله‌ی (الله) را معرفی می‌کنند.

مرحله ی اول (هویت پنهان)

آیات پایانی سوره‌ی حشر،
با عبارت **(هُوَ اللَّهُ)** آغاز می‌شوند.

آیه‌ی **(هُوَ اللَّهُ)** از **(شخصیتی پنهان)** سخن می‌گوید؛
و در هنگام سخن گفتن از این **(شخصیتی پنهان)**،
از او تعبیر به **(هو / او)** می‌کند:

(هُوَ اللَّهُ)

در لغت عرب (هو / او)،
دارای دو خصوصیت است:

خصوصیت اول:

1- (ضمیر)، به معنای پنهان است.
در این پنهان بوده هم (عامترین)، کلمات است؛
چرا که (هو / او)، شامل همگان می‌شود.

پک نکتہ ی ادبی

در لغت عرب (پسوند)، عجیبی وجود دارد که:
بعد از اضافه شدن به کلمه،
(هویت آن کلمه را از درون آن خارج می‌کند)،

این پسوند، (یت) است.
مثلا با اضافه کردن پسوندِ (یت)، به (انسان)،
کلمه‌ی (انسانیت) ساخته می‌شود که:
هویت و مصدر و حقیقتِ درونِ انسان است.

خصوصیت دوم:

با اضافه کردن پسوندِ **(یت)**، به **(هو)**،
کلمه‌ی **(هویت)**، ساخته می‌شود.

آنچه درون **(هو)** پنهان است **(هویت)** است؛
هویت و مصدر و حقیقت و جان عالم.

جان عالم خوانمش گر ربط جان دانی به تن
در دل هر ذره هم پنهان و هم پیداستی

مرحله ی دوم
(ظهور هویت پنهان)

آنچه درون (هو) پنهان است (هویت) است؛
هویت و مصدر و حقیقت و جان عالم.

و زمانی که سوال کنیم (هویت پنهان) کیست؟
پاسخ این است که:

(هُوَ اللَّهُ)

مرحله ی سوم (معرفی الله)

زمانی که سوال کنیم (هویت پنهان)، کیست؟
پاسخ این است که:

(هُوَ اللَّهُ)

(الله هویت پنهان است).

(هویت پنهان عالم)، در کسوت (الله)،

فوران می کند و عالم پدیدار می گردد.

مرحله‌ی پایانی

(پدیدار شدن صفات)

زمانی که سوال کنیم (هویت پنهان)، کیست؟
پاسخ این است که: (هُوَ اللَّهُ)

و زمانی که سوال کنیم (الله) کیست؟
پاسخ این است که:

قرآن کریم کتاب (اسماء الهی) است، و تمامی اسماء،
شرح حقیقتی به نام (الله) می‌باشند.

پس می‌توان گفت قرآن کریم، شرح کلمه‌ی (الله) است.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ.
هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ.
هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِيُّ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

(آيات 22-24 / سورة حشر)

پایان جلسه‌ی سوم گفتاری پیرامون
(تربیت توحیدی قرآن کریم)